

Δ Ε Λ Τ Ι Ο   Τ Υ Π Ο Υ

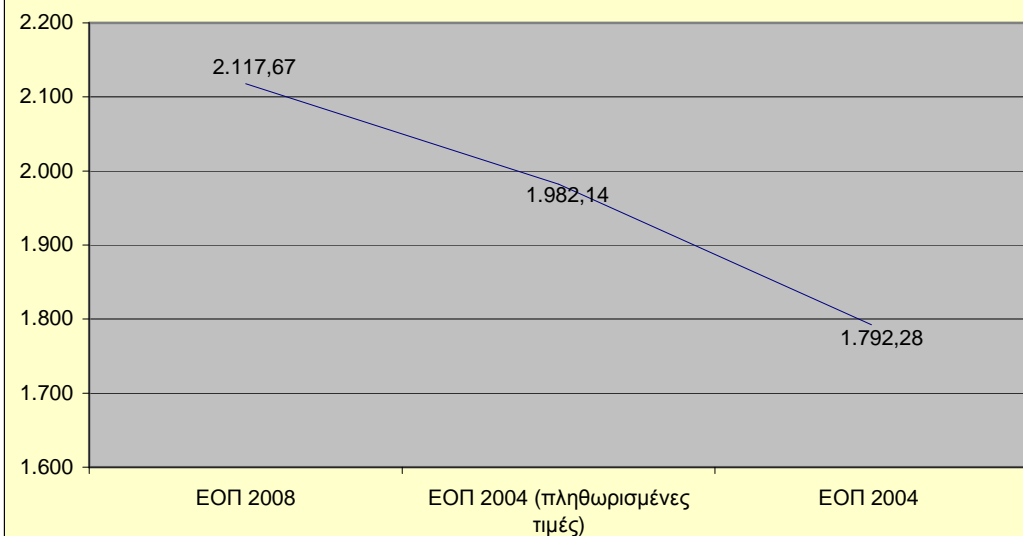
ΕΡΕΥΝΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΩΝ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ 2008

Από την Ελληνική Στατιστική Αρχή ανακοινώνονται τα αποτελέσματα της δειγματοληπτικής Έρευνας Οικογενειακών Προϋπολογισμών (ΕΟΠ), έτους 2008.

Α. Μείωση της ανοδικής τάσης των καταναλωτικών δαπανών

- Η μέση μηνιαία καταναλωτική δαπάνη των νοικοκυριών ανήλθε στα 2.117,67 ευρώ (αύξηση 18,2% σε σύγκριση με το 2004). Η αύξηση αυτή σε πραγματικούς όρους, δηλαδή λαμβάνοντας υπόψη τη μεταβολή των τιμών κατά το διάστημα 2004 – 2008, ανήλθε σε 6,8%, ενώ η αντίστοιχη αύξηση της καταναλωτικής δαπάνης των νοικοκυριών για την περίοδο 1998 – 2004 ανήλθε σε 12,2%, δηλαδή καταγράφεται μείωση της ανοδικής τάσης της καταναλωτικής δαπάνης από αγορές (Γράφημα 1, Πίνακας 1).

Γράφημα 1. Μέση μηνιαία δαπάνη σε ευρώ
ΕΟΠ 2008 και ΕΟΠ 2004

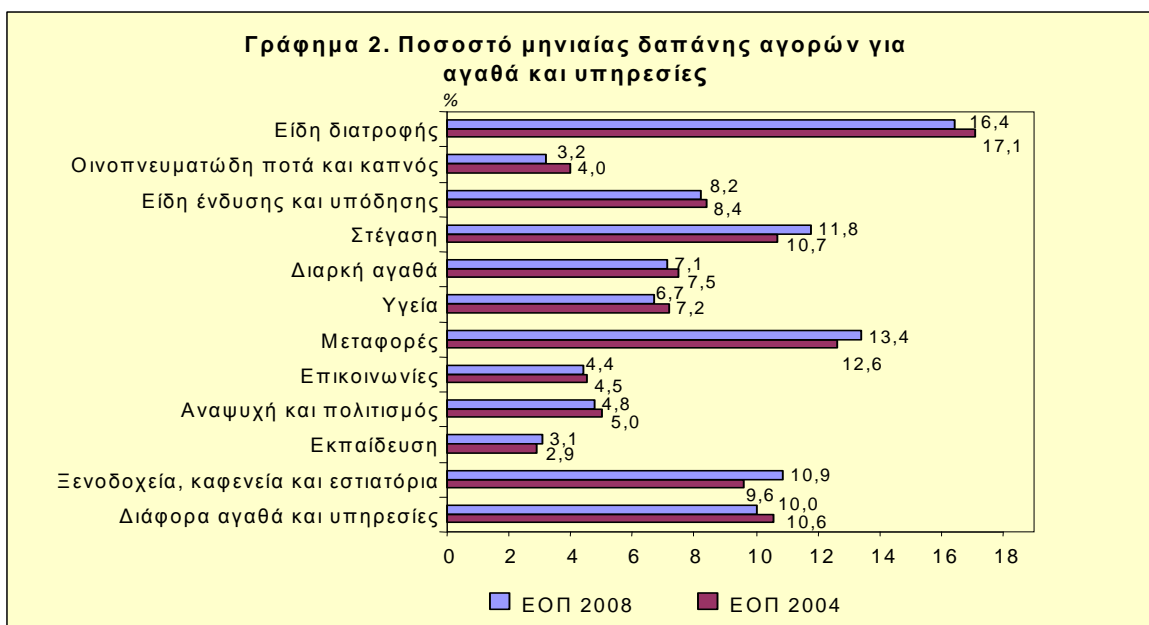

Β. Μεταβολή του καταναλωτικού προτύπου

- Η κατανομή των δαπανών, σε ποσοστά επί του μέσου όρου δαπανών των νοικοκυριών της Χώρας, καταγράφεται στον πίνακα 1.
- Για τη χρονική περίοδο 2004 – 2008 παρατηρείται μεταβολή του καταναλωτικού προτύπου και, ειδικότερα, μετατόπιση των δαπανών για διατροφή, ένδυση – υπόδηση, διαρκή καταναλωτικά και λοιπά αγαθά προς τις δαπάνες που αφορούν στη στέγαση, μεταφορές, εκπαίδευση και ξενοδοχεία, καφενεία και εστιατόρια (Γράφημα 2, Πίνακας 1).
- Το σχετικά μεγαλύτερο μέρος των δαπανών αφορά σε είδη διατροφής (16,4%) και ακολουθούν οι δαπάνες για μεταφορές (13,4%), ενώ το μικρότερο μέρος των δαπανών αφορά στην εκπαίδευση (3,1%) (Γράφημα 2, Πίνακας 1).
- Η μεγαλύτερη άνοδος καταγράφεται στις δαπάνες για ξενοδοχεία, εστιατόρια και καφενεία (+33,4%) και στη στέγαση –ενοίκιο, ηλεκτρισμός, ύδρευση κλπ.– (+30,2%), ενώ μείωση καταγράφεται μόνο στις δαπάνες για οινοπνευματώδη ποτά και καπνό, η οποία οφείλεται στις δαπάνες για τσιγάρα, και ανέρχεται σε 4,4% (Πίνακας 1).

**Πίνακας 1. Μέσος όρος δαπάνης μηνιαίων αγορών για αγαθά και υπηρεσίες
ΕΟΠ 2008 και ΕΟΠ 2004**

Αγαθά και υπηρεσίες	ΕΟΠ 2008		ΕΟΠ 2004		ΕΟΠ 2008/2004
	Αξία σε ευρώ	Κατανομή %	Αξία σε ευρώ	Κατανομή %	Μεταβολή %
Σύνολο	2.117,67	100,0	1.792,28	100,0	18,2
Είδη διατροφής	347,40	16,4	306,44	17,1	13,4
Οινοπνευματώδη ποτά και καπνός	68,39	3,2	71,52	4,0	-4,4
Είδη ένδυσης και υπόδησης	174,24	8,2	150,15	8,4	16,0
Στέγαση	249,55	11,8	191,6	10,7	30,2
Διαρκή αγαθά	149,45	7,1	134,49	7,5	11,1
Υγεία	142,10	6,7	128,17	7,2	10,9
Μεταφορές	283,36	13,4	225,83	12,6	25,5
Επικοινωνίες	94,04	4,4	80,95	4,5	16,2
Αναψυχή και πολιτισμός	102,05	4,8	90,11	5,0	13,3
Εκπαίδευση	64,82	3,1	51,34	2,9	26,3
Ξενοδοχεία, καφενεία και εστιατόρια	229,79	10,9	172,24	9,6	33,4
Διάφορα αγαθά και υπηρεσίες	212,48	10,0	189,42	10,6	12,2

- Σε σχέση με την προηγούμενη έρευνα (2004) παρατηρείται μείωση στην ποσοστιαία κατανομή της δαπάνης για γαλακτοκομικά προϊόντα (0,6%), ψάρια (0,4%), λαχανικά (0,4%), φρούτα (0,1%) και ζάχαρη, μαρμελάδα, μέλι, γλυκά και ζαχαρωτά (0,4%) και αύξηση για αλεύρι, ψωμί, δημητριακά (0,9%), κρέας (0,8%), λοιπά είδη διατροφής (0,2%) και καφέ, τσάι, κακάο (0,2%) (Πίνακας 2).

**Πίνακας 2. Μέσος όρος δαπάνης μηνιαίων αγορών για είδη διατροφής
ΕΟΠ 2008 και ΕΟΠ 2004**

Είδη διατροφής	ΕΟΠ 2008		ΕΟΠ 2004		ΕΟΠ 2008/2004 Μεταβολή %	Διαφορά ποσοστιαίας κατανομής %
	Αξία σε ευρώ	Κατανομή %	Αξία σε ευρώ	Κατανομή %		
Σύνολο	347,40	100,0	306,42	100,0	13,4	
Αλεύρι, ψωμί, δημητριακά	48,76	14,0	40,24	13,1	21,2	+0,9
Κρέας	79,40	22,9	67,66	22,1	17,4	+0,8
Ψάρια	27,27	7,8	25,33	8,3	7,7	-0,4
Γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά	61,90	17,8	56,37	18,4	9,8	-0,6
Έλαια και λίπη	18,70	5,4	16,84	5,5	11,0	-0,1
Φρούτα	25,77	7,4	23,18	7,6	11,2	-0,1
Λαχανικά	38,63	11,1	35,38	11,5	9,2	-0,4
Ζάχαρη, μαρμελάδα, μέλι, σιρόπια, σοκολάτα και ζαχαρωτά	20,93	6,0	19,80	6,5	5,7	-0,4
Λοιπά είδη διατροφής	5,35	1,5	4,14	1,4	29,2	+0,2
Καφές, τσάι και κακάο	6,97	2,0	5,50	1,8	26,7	+0,2
Μεταλλικά νερά, αναψυκτικά, χυμοί φρούτων και λαχανικών	13,72	3,9	11,98	3,9	14,5	0,0

- Οι μηνιαίες ποσότητες ειδών διατροφής που καταναλώθηκαν παρουσιάζουν πτωτική τάση εκτός των ζυμαρικών (+12,0%) και του κρέατος (+1,4%). Η μεγαλύτερη πτώση καταγράφεται στα προϊόντα αρτοποιίας (15,9%) και στο γιαούρτι (13,4%). Αξιοσημείωτη αλλαγή στις διατροφικές μας συνήθειες είναι η μείωση της κατανάλωσης σε φρούτα και λαχανικά κατά 1.598,98 και 2.318,69 γραμμάρια, αντίστοιχα (Πίνακας 3).

Πίνακας 3. Μεταβολή της κατανάλωσης στις ποσότητες ορισμένων ειδών ΕΟΠ 2008 και ΕΟΠ 2004

Είδος	Μονάδα μέτρησης	ΕΟΠ 2008	ΕΟΠ 2004	Διαφορά ποσότητας	Μεταβολή %
Ρύζι	Γραμμάρια	1.161,62	1.276,77	-115,15	-9,0
Ψωμί και είδη αρτοποιίας	Γραμμάρια	1.1421,90	13.580,46	-2158,56	-15,9
Ζυμαρικά	Γραμμάρια	2.441,44	2.178,97	262,47	12,0
Κρέας	Γραμμάρια	11.578,18	11.420,19	157,99	1,4
Ψάρια	Γραμμάρια	3.326,87	3.441,89	-115,02	-3,3
Γάλα	Χιλιοστόλιτρα	12.951,34	13.754,66	-803,32	-5,8
Αυγά	Τεμάχια	13	13	0	0,0
Γιαούρτι	Γραμμάρια	1.630,53	1.882,44	-251,91	-13,4
Τυρί	Γραμμάρια	3.519,14	3.553,06	-33,92	-1,0
Φρούτα	Γραμμάρια	18.769,78	20.368,76	-1598,98	-7,9
Λαχανικά	Γραμμάρια	28.617,06	30.935,75	-2318,69	-7,5
Ελαιόλαδο	Χιλιοστόλιτρα	3.053,37	3.375,67	-322,30	-9,5
Τσιγάρα	Τεμάχια	403	496	-93	-18,8
Οινοπνευματώδη ποτά	Χιλιοστόλιτρα	3.931,99	4.211,81	-279,82	-6,6

- Η ποσοστιαία κατανομή των μηνιαίων δαπανών των νοικοκυριών, κατά τρόπο κτήσεως, απεικονίζεται στον πίνακα που ακολουθεί. Σε σύγκριση με τις προηγούμενες έρευνες παρατηρείται μία συνεχής μείωση της κατανάλωσης αγαθών από ίδια παραγωγή.

Πίνακας 4. Μέση μηνιαία δαπάνη κατά τρόπο κτήσεως ΕΟΠ 2008 και ΕΟΠ 2004

Τρόπος κτήσεως αγαθών και υπηρεσιών	ΕΟΠ 2008		ΕΟΠ 2004	
	Αξία σε ευρώ	Κατανομή %	Αξία σε ευρώ	Κατανομή %
Αγορές και απολαβές σε είδος	2.556,48	100,0	2.163,06	100,0
Αγορές	2.117,67	82,8	1.792,28	82,9
Από δική του παραγωγή	19,36	0,8	21,24	1,0
Από δική του επιχείρηση	349,78	13,7	294,88	13,6
Από άλλες πηγές	62	2,4	47,86	2,2
Από τον εργοδότη	7,66	0,3	6,8	0,3

Γ. Διαφορετικά πρότυπα κατανάλωσης, ανάλογα με τον τύπο νοικοκυριών

- Στον πίνακα 5 παρουσιάζονται οι είκοσι (20) μεγαλύτερες δαπάνες που πραγματοποιούν για αγαθά και υπηρεσίες, κατά μέσο όρο, τα νοικοκυριά της Χώρας. Η μεγαλύτερη δαπάνη, κατά μέσο όρο, είναι για εστιατόρια και καφεενεία και ακολουθούν οι δαπάνες για είδη ένδυσης, αυτοκίνητα, υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών, κρέας, καύσιμα – λιπαντικά αυτοκινήτου, καπνό κλπ., ενώ επισημαίνεται ότι διαφορετικά πρότυπα κατανάλωσης καταγράφονται ανάλογα με τον τύπο νοικοκυριού. Μονομελή νοικοκυριά ηλικίας 65 ετών και άνω δαπανούν μεγάλο μέρος του οικογενειακού προϋπολογισμού για κρέας και ενδύματα, νοικοκυριά με ένα γονέα και με ένα ή περισσότερα παιδιά μέχρι και 16 ετών για ενοίκιο, ενώ οι υπόλοιποι τύποι νοικοκυριών ακολουθούν το γενικό πρότυπο.

Πίνακας 5. Ποσοστό % επί του οικογενειακού προϋπολογισμού των 20 μεγαλύτερων δαπανών για είδη και υπηρεσίες, κατά μέσο όρο και ανάλογα με τον τύπο νοικοκυριού ΕΟΠ 2008

Είδη και υπηρεσίες	Όλα τα νοικοκυριά	Άτομο μόνο ηλικίας 65 ετών και άνω	Ζευγάρι με 1 παιδί	Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών	Ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών	Ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών	Ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών
1. Εστιατόρια, καφεενεία	9,7	5,8	7,7	8,5	7,7	6,4	11,2
2. Ενδύματα	5,8	5,2	6,4	7,1	6,6	5,4	5,2
3. Καύσιμα	4,7	1,1	4,5	4,9	4,5	2,9	5,7
4. Αυτοκίνητα	4,4	0,3	5,4	4,5	4,0	1,2	5,6
5. Υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών	4,4	4,3	4,1	3,9	3,7	4,3	4,8
6. Κρέας	3,7	5,2	3,1	3,5	4,3	4,2	3,9
7. Ενοίκιο	3,1	4,2	4,3	2,5	1,9	8,3	1,6
8. Γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά	2,9	4,2	3,1	3,3	3,7	3,1	2,7
9. Μη ηλεκτρικές συσκευές και είδη ατομικού	2,6	2,3	2,8	2,3	3,0	2,8	2,8
10. Υγρά καύσιμα	2,6	4,0	2,3	2,5	2,3	2,0	2,4
11. Καπνός	2,6	1,0	2,2	2,4	2,1	2,7	3,0
12. Διάφορες υπηρεσίες	2,4	2,2	1,6	0,7	0,2	6,4	2,4
13. Αλεύρι, ψωμί, δημητριακά	2,3	3,7	1,9	2,2	2,8	2,5	2,2
14. Οδοντιατρικές υπηρεσίες	2,0	2,1	1,7	2,3	2,3	1,5	2,1
15. Είδη υπόδησης	1,9	1,5	2,3	2,7	2,5	2,2	1,7
16. Λαχανικά	1,8	3,3	1,5	1,4	1,7	1,6	1,9
17. Ηλεκτρισμός	1,8	2,9	1,6	1,6	1,7	2,8	1,8
18. Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	1,7	0,0	2,1	2,3	3,1	3,9	1,0
19. Οικιακά είδη μη άμεσης κατανάλωσης	1,6	2,4	1,5	1,5	1,7	1,6	1,6
20. Ασφάλεια αυτοκινήτου και ταξιδιών	1,5	0,4	1,6	1,6	1,4	1,3	1,8

- Νοικοκυριά με ένα άτομο μόνο ηλικίας 65 ετών και άνω έχουν δαπάνες που ανέρχονται στο 34% των μέσων δαπανών των νοικοκυριών της Χώρας. Νοικοκυριά που αποτελούνται από ένα ζευγάρι με τρία παιδιά και άνω έως και 16 ετών έχουν δαπάνες που ανέρχονται στο 144,3% των μέσων δαπανών των νοικοκυριών της Χώρας (Πίνακας 6).

**Πίνακας 6. Μέση μηνιαία δαπάνη ανάλογα με τον τύπο νοικοκυριού
ΕΟΠ 2008**

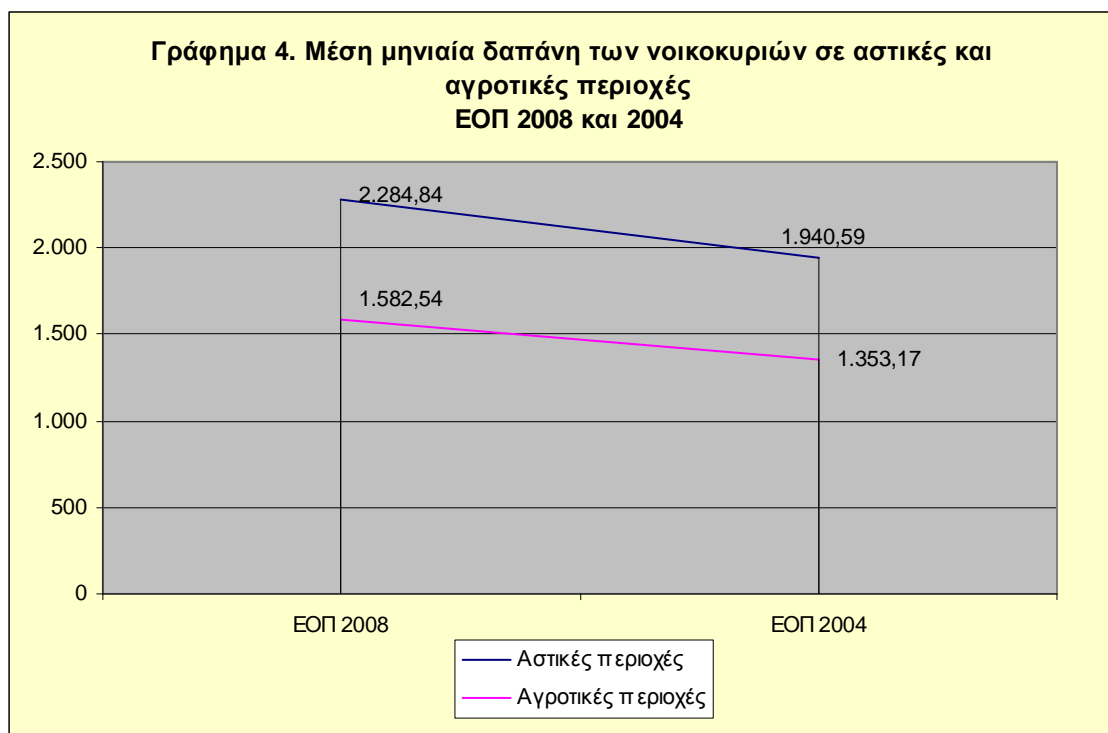
Τύπος νοικοκυριού	Αξία σε ευρώ	Συμμετοχή %
Όλα τα νοικοκυριά	2.117,67	100,0
Άτομο μόνο ηλικίας κάτω των 65 ετών	1.363,67	64,4
Άτομο μόνο ηλικίας 65 ετών και άνω	727,20	34,3
Ζευγάρι μόνο του	1.680,68	79,4
Ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών	2.725,01	128,7
Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών	2.831,93	133,7
Ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών	3.056,18	144,3
Ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών	1.932,11	91,2
Ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών	2.526,70	119,3
Άλλο είδος νοικοκυριού	2.553,49	120,6

- Νοικοκυριά με υπεύθυνο οικονομικά μη ενεργό ή άνεργο δαπανούν, κατά μέσο όρο, το 74,6% της μηνιαίας δαπάνης από αγορές στο σύνολο της Χώρας και το 41% των δαπανών των νοικοκυριών με υπεύθυνο αυτοαπασχολούμενο με μισθωτούς (Πίνακας 7). Η μικρότερη αύξηση καταγράφεται σε νοικοκυριά με υπεύθυνο μισθωτό (9,3%), ενώ η υψηλότερη σε νοικοκυριά με υπεύθυνο μη οικονομικά ενεργό ή άνεργο (Πίνακας 7).

**Πίνακας 7. Μέση μηνιαία δαπάνη αγορών ανάλογα με τη θέση στην εργασία του υπευθύνου
ΕΟΠ 2008 και 2004**

Θέση στην εργασία	ΕΟΠ 2008	ΕΟΠ 2004	ΕΟΠ 2008 /2004
	Αξία σε ευρώ	Αξία σε ευρώ	Μεταβολή %
Σύνολο αγορών	2.117,67	1.792,28	18,2
Μισθωτός	2.471,38	2.260,47	9,3
Αυτοαπασχολούμενος με μισθωτούς	3.853,04	3.214,88	19,9
Αυτοαπασχολούμενος χωρίς μισθωτούς	2.568,62	2.059,50	24,7
Οικονομικά μη ενεργοί και άνεργοι	1.580,73	1.258,02	25,7

- Τα νοικοκυριά που διαμένουν σε αγροτικές περιοχές δαπανούν, κατά μέσο όρο, το 69% των δαπανών των νοικοκυριών που διαμένουν σε αστικές περιοχές (Γράφημα 4).

Δ. Βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης

Από τα στοιχεία της έρευνας (Πίνακας 8) προκύπτει:

- Σημαντική αύξηση από 34% σε 42% των νοικοκυριών που διαθέτουν ηλεκτρονικό υπολογιστή στην κύρια κατοικία τους (μεταβολή αριθμού νοικοκυριών +25,9%)
- Αύξηση του ποσοστού των νοικοκυριών που διαθέτουν, τουλάχιστον, ένα κινητό τηλέφωνο (μεταβολή αριθμού νοικοκυριών +16,6%)
- Αύξηση από 9% σε 13,6% των νοικοκυριών που διαθέτουν χώρους στάθμευσης στην κατοικία (μεταβολή αριθμού νοικοκυριών +54%)
- Αύξηση του ποσοστού κατοχής, τουλάχιστον, ενός επιβατικού αυτοκινήτου ΙΧ, από τα νοικοκυριά, από 66,6% σε 66,9% (μεταβολή αριθμού νοικοκυριών +2,5%), και του αριθμού των αυτοκινήτων κατά 11,5%
- Μείωση αριθμού νοικοκυριών που κατέχουν εξοχικές κατοικίες (3,3%) και σταθερό τηλέφωνο(6,4%).

**Πίνακας 8. Δείκτες διαβίωσης
ΕΟΠ 2008 και ΕΟΠ 2004**

Ανέσεις των νοικοκυριών στην κύρια κατοικία	ΕΟΠ 2008		ΕΟΠ 2004		Μεταβολή αριθμού νοικοκυριών %
	Νοικοκυριά	Κατανομή %	Νοικοκυριά	Κατανομή %	
Σύνολο νοικοκυριών	4.072.177	100,0	3.992.964	100,0	+2,0
Τηλεόραση έγχρωμη	4.018.524	98,7	3.943.245	98,8	+1,9
Προσωπικός ηλεκτρονικός υπολογιστής	1.710.367	42,0	1.358.507	34,0	+25,9
Κινητό τηλέφωνο	3.459.523	85,0	2.968.118	74,3	+16,6
Δεύτερη κατοικία	723.384	17,8	748.223	18,3	-3,3
Πλυντήριο πιάτων	1.506.724	37,0	1.117.019	28,0	+34,9
Τηλέφωνο σταθερό	3.571.465	87,7	3.815.848	95,6	-6,4
Φούρνος μικροκυμάτων	1.835.107	45,1	1.040.538	26,1	+76,4
DVD	2.436.721	59,9	1.036.585	25,9	+135,1
Κεντρική θέρμανση	3.094.848	76,0	2.884.672	72,2	+7,3
Επιβατικό αυτοκίνητο ΙΧ	2.725.690	66,9	2.660.428	66,6	+2,5
Χώρος στάθμευσης	552.071	13,6	358.410	9,0	+54,0

Ε. Ανισότητα που επιμένει

- Το μερίδιο της διάμεσης ισοδύναμης καταναλωτικής δαπάνης (αγορές) του πλουσιότερου 20% του πληθυσμού είναι 5,53 φορές μεγαλύτερο από το μερίδιο της διάμεσης ισοδύναμης καταναλωτικής δαπάνης του φτωχότερου 20% του πληθυσμού. Ο δείκτης μειώνεται στο 4,59, όταν συμπεριληφθούν στην καταναλωτική δαπάνη και οι τεκμαρτές δαπάνες (Πίνακας 9).
- Η μέση μηνιαία κατανάλωση των φτωχών νοικοκυριών εκτιμάται στο 27,3% των δαπανών των μη φτωχών νοικοκυριών. Τα φτωχά νοικοκυριά δαπανούν το 30,4% του οικογενειακού τους προϋπολογισμού σε είδη διατροφής, ενώ τα μη φτωχά το 15,5%. Λόγω της σύνθεσης των φτωχών νοικοκυριών (ηλικιωμένοι, ανασφάλιστοι κλπ.) οι δαπάνες για υγεία ανέρχονται στο 8,3% του οικογενειακού τους προϋπολογισμού τους, ενώ των μη φτωχών σε 6,6% (Πίνακας 10).
- Τέλος, ο κίνδυνος φτώχειας απειλεί το 19% του πληθυσμού της Χώρας, όταν στον υπολογισμό του δείκτη λαμβάνονται υπόψη μόνο η καταναλωτική δαπάνη με τρόπο κτήσεως αγορά, ενώ μειώνεται στο 16 % του πληθυσμού, όταν λαμβάνονται υπόψη όλες οι καταναλωτικές δαπάνες, ανεξάρτητα από τον τρόπο κτήσεως (τεκμαρτό ενοίκιο από ιδιοκατοίκηση, ιδιοπαραγόμενα αγαθά, αγαθά και υπηρεσίες παρεχόμενες δωρεάν από τον εργοδότη, άλλα νοικοκυριά, μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, κράτος κλπ.) (Πίνακες 11 και 12).

Πίνακας 9. Πεντημόρια καταναλωτικής δαπάνης και δείκτης ανισοκατανομής (S80/S20)

Πεντημόρια καταναλωτικής δαπάνης	Καταναλωτική δαπάνη (αγορές)	Συνολική καταναλωτική δαπάνη
1ο	433,47	611,57
2ο	733,57	940,97
3ο	1.000,63	1.234,48
4ο	1.349,75	1.615,44
5ο	2.397,17	2.807,81
<i>S80/S20</i>	5,53	4.59

Πίνακας 10. Μέσος όρος μηνιαίων αγορών για αγαθά και υπηρεσίες ΕΟΠ 2008

Αγαθά και υπηρεσίες	Μη φτωχός πληθυσμός		Φτωχός πληθυσμός		Φτωχός/μη φτωχός
	Αξία σε ευρώ	%	Αξία σε ευρώ	%	Μεταβολή %
Σύνολο	2.456,31	100,00	670,41	100,00	27,29
Είδη διατροφής	381,06	15,51	203,55	30,36	53,42
Οινοπνευματώδη ποτά και καπνός	77,50	3,16	29,42	4,39	37,96
Είδη ένδυσης και υπόδησης	206,81	8,42	35,02	5,22	16,93
Στέγαση	280,22	11,41	118,50	17,68	42,29
Διαρκή αγαθά οικιακής χρήσης	176,43	7,18	34,12	5,09	19,34
Υγεία	162,32	6,61	55,73	8,31	34,33
Μεταφορές	339,41	13,82	43,85	6,54	12,92
Επικοινωνίες	106,34	4,33	41,47	6,19	39,00
Αναψυχή και πολιτισμός	122,28	4,98	15,59	2,33	12,75
Εκπαίδευση	78,59	3,20	5,97	0,89	7,60
Ξενοδοχεία, καφενεία και εστιατόρια	272,85	11,11	45,74	6,82	16,76
Διάφορα αγαθά και υπηρεσίες	252,50	10,28	41,45	6,18	16,42

Πίνακας 11. Κατώφλι σχετικού κινδύνου φτώχειας ΕΟΠ 2008*Σε ευρώ*

Κατώφλι κινδύνου φτώχειας Καταναλωτική δαπάνη (αγορές)	Κατώφλι κινδύνου φτώχειας Συνολική καταναλωτική δαπάνη
7.170,10	8.819,71

Πίνακας 12. Ποσοστό κινδύνου φτώχειας ΕΟΠ 2008*%*

Κίνδυνος φτώχειας Καταναλωτική δαπάνη (αγορές)	Κίνδυνος φτώχειας Συνολική καταναλωτική δαπάνη
19,0	16,0

ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών

Η Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών – ΕΟΠ (Household Budget Survey) είναι μία στατιστική έρευνα με την οποία συγκεντρώνονται πληροφορίες από αντιπροσωπευτικό δείγμα νοικοκυριών για τη σύνθεσή τους, την απασχόληση των μελών τους, τις συνθήκες στέγασης και, κυρίως, για τις δαπάνες διαβίωσής τους, καθώς και για τα εισοδήματά τους. Οι πληροφορίες για τις δαπάνες που συγκεντρώνονται από τα νοικοκυριά είναι πολύ αναλυτικές. Δε συγκεντρώνονται, δηλαδή, πληροφορίες για κατηγορίες δαπανών συνολικά, όπως «δαπάνες διατροφής», «είδη ένδυσης – υπόδησης», «δαπάνες για υγεία» κλπ., αλλά για καθεμία δαπάνη χωριστά, π.χ. ψωμί άσπρο, γάλα νοπό πλήρες, μοσχάρι νοπό κλπ., υποδήματα ανδρικά, γυναικεία κλπ. ή μικροβιολογικές εξετάσεις, φάρμακα κλπ.

Βασικός στόχος της έρευνας είναι η αναθεώρηση του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή που καταρτίζεται από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. Επιπλέον, η ΕΟΠ αποτελεί την πλέον κατάλληλη πηγή για:

- τη συμπλήρωση των διαθέσιμων στατιστικών στοιχείων με την εκτίμηση της συνολικής ιδιωτικής κατανάλωσης,
- τη μελέτη του ύψους και της διάρθρωσης των δαπανών των νοικοκυριών σε σχέση με το εισόδημά τους, καθώς και τα άλλα οικονομικά, κοινωνικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά τους,
- την ανάλυση των μεταβολών του επιπέδου διαβίωσης των νοικοκυριών σε σχέση με τις προηγούμενες έρευνες,
- τη μελέτη της σχέσης μεταξύ των αγορών και των σε είδος απολαβών των νοικοκυριών,
- τη μελέτη των ορίων χαμηλού εισοδήματος κατά διάφορες κοινωνικο - οικονομικές κατηγορίες και ομάδες του πληθυσμού, καθώς και
- τη μελέτη των αλλαγών στις διατροφικές συνήθειες των νοικοκυριών της Χώρας.

Νομικό πλαίσιο

Η Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2008 διενεργήθηκε, σύμφωνα με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, σε δείγμα ιδιωτικών νοικοκυριών όλων των περιοχών της Χώρας. Τα στοιχεία που προκύπτουν είναι πλήρως εναρμονισμένα με τα στοιχεία των ερευνών των Οικογενειακών Προϋπολογισμών των άλλων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Κάλυψη

Η έρευνα καλύπτει όλα τα ιδιωτικά νοικοκυριά της Χώρας με τα μέλη τους, ανεξάρτητα από το μέγεθος ή οποιαδήποτε οικονομικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά τους.

Εξαιρούνται από την έρευνα:

- Οι συλλογικές κατοικίες, όπως π.χ. ξενοδοχεία, πανσιόν, νοσοκομεία, γηροκομεία, στρατόπεδα, αναμορφωτήρια κλπ. Συλλογικές κατοικίες θα θεωρηθούν και τα νοικοκυριά που παρέχουν στέγη με διατροφή σε πέντε τροφίμους και άνω.
- Τα νοικοκυριά με μέλη ξένους υπηκόους που υπηρετούν σε ξένες διπλωματικές αποστολές.

Δειγματοληψία

Η έρευνα είναι δειγματοληπτική, με τελική δειγματοληπτική μονάδα το νοικοκυριό και μονάδες ανάλυσης τα νοικοκυριά και τα μέλη τους. Η ΕΟΠ βασίζεται σε διασταδιακή στρωματοποιημένη δειγματοληψία νοικοκυριών από πλαίσιο δειγματοληψίας, που έχει δημιουργηθεί με βάση τα στοιχεία για το μόνιμο πληθυσμό της Απογραφής 2001 και καλύπτει πλήρως τον πληθυσμό αναφοράς, ώστε να εξασφαλίζεται η αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος.

Μέγεθος δείγματος

Το μέγεθος του δείγματος ανήλθε στα 3.460 νοικοκυριά (κλάσμα δειγματοληψίας 0,08%), το οποίο ισοκατανεμήθηκε μέσα στο έτος, ώστε να επιλεγούν 4 ισοδύναμα ανεξάρτητα δείγματα, που αντιστοιχούν στα 4 τρίμηνα του έτους. Ο συνολικός αριθμός των δήμων και κοινοτήτων που επιλέχθηκαν στην έρευνα ανήλθε σε 337 και των οικισμών σε 360, ενώ ο αριθμός των μονάδων επιφανείας ανήλθε σε 612.

Σταθμίσεις

Για την εκτίμηση των χαρακτηριστικών της έρευνας, τα στοιχεία κάθε ατόμου και κάθε νοικοκυριού του δείγματος πολλαπλασιάστηκαν με έναν αναγωγικό συντελεστή. Ο αναγωγικός συντελεστής προκύπτει ως το γινόμενο των ακόλουθων τριών παραγόντων (σταθμίσεων):

- α. της αντίστροφης πιθανότητας επιλογής του ατόμου, που συμπίπτει με την αντίστροφη πιθανότητα επιλογής του νοικοκυριού,
- β. του αντίστροφου του ποσοστού απόκρισης των νοικοκυριών εντός του στρώματος,
- γ. ενός διορθωτικού συντελεστή, ο οποίος καθορίζεται κατά τρόπο ώστε:

- i) η εκτίμηση των ατόμων, κατά φύλο και ομάδες ηλικιών, που θα προκύψει ανά γεωγραφική περιφέρεια να συμπίπτει με τον αντίστοιχο αριθμό που υπολογίστηκε με προβολή του πληθυσμού για το έτος αναφοράς της έρευνας και βασίστηκε στη φυσική κίνηση πληθυσμού (απογραφή πληθυσμού 2001 και γεννήσεις, θάνατοι, μετανάστευση),
- ii) η εκτίμηση των νοικοκυριών, κατά τάξη μεγέθους (1, 2, 3, 4 ή 5+ μέλη), να συμπίπτει με αυτή του έτους αναφοράς που υπολογίστηκε με προβολή βασισμένη στη διαχρονική τάση της απογραφής πληθυσμού των ετών 1991 και 2001.

Μεθοδολογία μέτρησης της φτώχειας	Η γραμμή φτώχειας (το κατώφλι της φτώχειας) υπολογίζεται με τη σχετική έννοια (φτώχος σε σχέση με τους άλλους) και ορίζεται στο 60% της διάμεσου ισοδύναμης δαπάνης από αγορές του νοικοκυριού, διαφοροποιούμενη από την έννοια του κινδύνου της απόλυτης φτώχειας (ο φτώχος που στερείται βασικών μέσων επιβίωσης). Στη συνολική καταναλωτική δαπάνη περιλαμβάνονται εισοδηματικές συνιστώσες, όπως το τεκμαρτό ενοίκιο από ιδιοκατοίκηση, οι έμμεσες κοινωνικές μεταβιβάσεις, τα εισοδήματα σε είδος.
Ισοδύναμη δαπάνη και κλίμακα ισοδυναμίας	Ως «ισοδύναμη δαπάνη» ορίζεται η συνολική δαπάνη του νοικοκυριού μετά τη διαίρεσή της με το ισοδύναμο μέγεθος του νοικοκυριού. Το ισοδύναμο μέγεθος του νοικοκυριού υπολογίζεται με βάση την τροποποιημένη κλίμακα του ΟΟΣΑ, σύμφωνα με την οποία ορίζεται συντελεστής στάθμισης 1 για τον πρώτο ενήλικα, 0,5 για το δεύτερο ενήλικα και παιδιά 14 ετών και άνω και 0,3 για παιδιά 13 ετών και κάτω. Παράδειγμα: Οι δαπάνες του νοικοκυριού με δύο ενήλικες και δύο παιδιά κάτω των 14 ετών διαιρείται με το συντελεστή ισοδυναμίας $1+0,5+2 \times 0,3 = 2,1$, για νοικοκυριό με δύο ενήλικες διά 1,5, για νοικοκυριό με 2 ενήλικες και 2 παιδιά ηλικίας 14 ετών και άνω διά 2,5 κλπ.
Δείκτης ανισοκατανομής (S80/S20)	Η ανισότητα στην κατανομή της δαπάνης (S80 / S20) εκφράζεται ως λόγος του συνόλου της ισοδύναμης δαπάνης του 20% του πληθυσμού με την υψηλότερη ισοδύναμη δαπάνη προς το σύνολο ανάλογης δαπάνης του 20% του πληθυσμού με τη χαμηλότερη δαπάνη. Συγκρίνει, δηλαδή, το μερίδιο της δαπάνης του πλουσιότερου 20% του πληθυσμού με το 20% του φτωχότερου.
Δαπάνες νοικοκυριών	Δαπάνες του νοικοκυριού είναι η αξία, σε χρήμα, των αγαθών και υπηρεσιών που αγόρασε το νοικοκυριό ή έλαβε σε είδος (από δική του παραγωγή, δικό του κατάστημα, τον εργοδότη ή από άλλου) για να καλύψει τις οικογενειακές και τις κοινωνικές του ανάγκες.
Ταξινόμηση δαπανών νοικοκυριών	Για την έρευνα χρησιμοποιήθηκε η νέα ταξινόμηση ειδών και υπηρεσιών (COICOP-HBS) που προτάθηκε στα κράτη μέλη από τη Eurostat (Household Budget Surveys in the European Union, methodology and recommendations for harmonization, 2003). Οι δώδεκα κύριες ομάδες είναι: <ul style="list-style-type: none"> • Είδη διατροφής και μη οινοπνευματώδη ποτά • Οινοπνευματώδη ποτά και καπνός • Είδη ένδυσης και υπόδησης • Στέγαση, ύδρευση, καύσιμα και φωτισμός κύριας και δευτερεύουσας ή εξοχικής κατοικίας • Διαρκή αγαθά οικιακής χρήσης - οικιακά είδη άμεσης κατανάλωσης και οικιακές υπηρεσίες • Υγεία • Μεταφορές • Επικοινωνίες • Αναψυχή και πολιτισμός • Εκπαίδευση • Ξενοδοχεία, καφενεία και εστιατόρια • Διάφορα αγαθά και υπηρεσίες
Περίοδος αναφοράς δαπανών	Στην έρευνα χρησιμοποιούνται διάφορες περίοδοι αναφοράς που έχουν καθοριστεί ανάλογα με τη συχνότητα που πραγματοποιούνται από τα νοικοκυριά τα διάφορα είδη δαπανών ή λαμβάνονται τα εισοδήματα, με στόχο τη μείωση των δειγματοληπτικών σφαλμάτων μνήμης. Περίοδοι αναφοράς που χρησιμοποιήθηκαν είναι οι δεκατέσσερις (14) ημέρες της έρευνας για τις καθημερινές δαπάνες του νοικοκυριού, όπως είδη διατροφής και οινοπνευματώδη ποτά, είδη καθαριότητας (απορρυπαντικά, σαπούνια, χαρτί υγιείας κλπ.) κλπ., ο μήνας, το δίμηνο, το τρίμηνο, το τετράμηνο, το εξάμηνο και το έτος για δαπάνες που πληρώνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα για υπηρεσίες που παρασχέθηκαν ή θα παρασχεθούν στο μέλλον, όπως λογαριασμοί ηλεκτρικού, νερού, τηλεφώνου, κοινοχρήστων κλπ., τέλη κυκλοφορίας και ασφάλιστρα αυτοκινήτων, ενοίκιο κύριας και δευτερεύουσας ή εξοχικής κατοικίας κλπ., καθώς και οι τελευταίες 30 ημέρες, οι τελευταίοι 3, 6 ή 12 μήνες που προηγήθηκαν από τη λήξη της έρευνας στο νοικοκυριό (περιλαμβάνονται και οι 14 ημέρες της έρευνας) για δαπάνες επίπλων, ειδών επίπλωσης, ηλεκτρικών συσκευών κλπ., δαπάνες ειδών ένδυσης και υπόδησης, θεραπευτικών συσκευών κλπ., δαπάνες υγείας και εκπαίδευσης, δαπάνες διακοπών και παραθερισμού κλπ.

Τρόποι κτήσεως αγαθών και υπηρεσιών

Με την έρευνα συγκεντρώνονται πληροφορίες και για τον τρόπο απόκτησης από τα νοικοκυριά των αγαθών και των υπηρεσιών που χρησιμοποιούν για την κάλυψη των αναγκών τους. Η απόκτηση των αγαθών και υπηρεσιών μπορεί να πραγματοποιηθεί με αγορά ή με άλλους τρόπους (από δική του παραγωγή ή δική του επιχείρηση, από το Κράτος, από άλλα νοικοκυριά ή από τον εργοδότη).

Προϋποθέσεις καταγραφής των δαπανών

- Να έχουν πραγματοποιηθεί μέσα στην περίοδο αναφοράς που έχει οριστεί για το αντίστοιχο αγαθό ή υπηρεσία, π.χ. στις δεκατέσσερις ημέρες για τα είδη διατροφής, στο μήνα για τα είδη ένδυσης, στους 12 μήνες για τα διαρκή αγαθά κλπ.
- Το είδος στο οποίο αναφέρεται η δαπάνη να έχει περιέλθει στην κατοχή του νοικοκυριού και η υπηρεσία να του έχει προσφερθεί μέσα στην περίοδο αναφοράς της, ανεξάρτητα αν προορίζεται για να καλύψει τις ανάγκες του ή για να δοθεί σε άλλα νοικοκυριά.
- Τα είδη που προέρχονται από γεωργική - κτηνοτροφική παραγωγή του νοικοκυριού, αλιεία, δάση ή θήρα να έχουν καταναλωθεί από το νοικοκυριό στην περίοδο αναφοράς τους.
- Τα αγαθά που αγοράζει ένα νοικοκυριό για να τα προσφέρει ως δώρο σε άλλα νοικοκυριά, καταγράφονται στο νοικοκυριό που τα αγοράζει. Το νοικοκυριό που τα δέχεται δεν τα καταγράφει ως αγορά.
- Τα αγαθά που λαμβάνει ένα νοικοκυριό από το κατάστημά του, χωρίς πληρωμή, για να τα προσφέρει ως δώρο σε άλλα νοικοκυριά, καταγράφονται ως δαπάνη στο νοικοκυριό που τα προσφέρει.

Εκτίμηση της αξίας αγαθών και υπηρεσιών

- **Για τις αγορές:** Στην τιμή των αγαθών και υπηρεσιών που αποκτούν τα νοικοκυριά με αγορά προστίθεται και κάθε άλλη δαπάνη που είναι απαραίτητη, ώστε αυτά να καταναλωθούν ή να χρησιμοποιηθούν, π.χ. μεταφορικά, τοποθέτηση ηλεκτρικών συσκευών κλπ. Στην περίπτωση που τα αγαθά ή οι υπηρεσίες έχουν αποκτηθεί με δόσεις ή με πιστωτική κάρτα, η αξία τους καταγράφεται ολόκληρη και όχι μόνο το μέρος των δόσεων που έχουν αποπληρωθεί μέσα στην περίοδο αναφοράς.
- **Για τις απολαβές σε είδος:** Η τιμή των αγαθών και υπηρεσιών που παίρνουν τα νοικοκυριά χωρίς πληρωμή υπολογίζεται από τα ίδια ή από τον ερευνητή, με βάση τις λιανικές τιμές που ισχύουν στην τοπική ή την πλησιέστερη αγορά.

Παραπομπές

Περισσότερες πληροφορίες (πίνακες, γραφήματα, μεθοδολογία) σχετικά με την Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών μπορούν να αναζητηθούν στην ιστοσελίδα της ΕΛ.ΣΤΑΤ. www.statistics.gr, στο σύνδεσμο «Στατιστικά Θέματα > Εισόδημα – Δαπάνες Νοικοκυριών > Οικογενειακοί Προϋπολογισμοί».